

Effecten op beschermde soorten plangebied De Grift Vlek 17 gemeente Nijmegen

Quick scan in het kader van de Flora- en faunawet

G. Hoefsloot

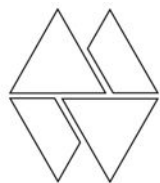
Bureau Waardenburg bv
Adviseurs voor ecologie & milieu

Effecten op beschermde soorten plangebied De Grift Vlek 17 gemeente Nijmegen

Quick scan in het kader van de Flora- en faunawet

G. Hoefsloot

Bureau Waardenburg bv
Adviseurs voor ecologie & milieu

Postbus 365 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345 51 27 10, Fax 0345 51 98 49
info@buwa.nl www.buwa.nl

opdrachtgever: gemeente Nijmegen

26 juni 2012
rapport nr. 12-074

Status uitgave: eindrapport
Rapport nr.: 12-074
Datum uitgave: 26 juni 2012
Titel: Effecten op beschermde soorten plangebied De Grift Vlek 17 gemeente Nijmegen
Subtitel: Quick scan in het kader van de Flora- en faunawet
Samensteller: G. Hoefsloot
Foto's omslag: Foto van het plangebied
Aantal pagina's inclusief bijlagen: 25
Project nr.: 12-233
Projectleider: G.F.J. Smit
Naam en adres opdrachtgever: Gemeente Nijmegen
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen
Referentie opdrachtgever: VPL174078
Akkoord voor uitgave: Teamleider Bureau Waardenburg bv
Drs. G.F.J. Smit

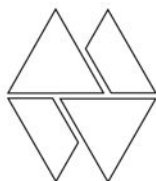
Paraaf:

Bureau Waardenburg bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Bureau Waardenburg bv; opdrachtgever vrijwaart Bureau Waardenburg bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Bureau Waardenburg bv / Gemeente Nijmegen

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden vervaelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Bureau Waardenburg bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg bv is door CERTIKED gecertificeerd overeenkomstig ISO 9001:2008.

Bureau Waardenburg bv
Adviseurs voor ecologie & milieu

Postbus 365 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345 51 27 10, Fax 0345 51 98 49
info@buwa.nl www.buwa.nl

Voorwoord

De gemeente Nijmegen is voornemens aan de noordzijde van de gemeente een bedrijventerrein uit te breiden. Deze ingreep kan effecten hebben op beschermde soorten planten en dieren.

De gemeente heeft Bureau Waardenburg opdracht verstrekt om effecten als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden op beschermde soorten in beeld te brengen. In dit rapport zijn de resultaten van de Flora- en faunawet *quick scan* beknopt weergegeven.

Dit rapport is samengesteld door G. Hoefsloot. Hij is door opleiding, werkervaring en zelfstudie gekwalificeerd voor de door hem uitgevoerde werkzaamheden. Het project is uitgevoerd volgens het kwaliteitshandboek van Bureau Waardenburg. Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg is ISO gecertificeerd.

Vanuit de gemeente Nijmegen werd de opdracht begeleid door de mevrouw Tanja Martens. Wij danken haar voor de prettige samenwerking.

Inhoud

Voorwoord	3
1 Inleiding.....	7
1.1 Aanleiding en doel.....	7
1.2 Aanpak <i>quick scan</i> Flora- en faunawet.....	7
1.3 Verantwoording.....	7
2 Ingreep en plangebied	9
2.1 De ingreep.....	9
2.2 Het plangebied.....	9
3 Voorkomen van beschermde soorten planten en dieren.....	11
3.1 Methodiek veldonderzoek	11
3.2 Resultaten	11
4 Effecten op beschermde flora en fauna	15
5 Conclusies en aanbevelingen	17
5.1 Conclusies.....	17
5.2 Aanbevelingen	18
6 Literatuur.....	21
Bijlage 1 Wettelijk kader	23

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

De gemeente Nijmegen is voornemens om aan de zuidzijde van de A15 in het plangebied De Grift Vlek 17 een bedrijventerrein te ontwikkelen. Hierbij zal rekening gehouden moeten worden met het huidige voorkomen van soorten planten en dieren die beschermd zijn krachtens de Flora- en faunawet¹.

In dit rapport wordt verslag gedaan van een oriënterend onderzoek uitgevoerd naar de betekenis van het plangebied voor beschermde soorten.

Het doel is om te bepalen of de ingreep kan leiden tot overtreding van verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet. Als dat het geval is, wordt bepaald of er maatregelen mogelijk zijn om overtreding te voorkomen, dan wel of er een vrijstelling geldt of onder welke voorwaarden ontheffing van ex artikel 75 van de Flora- en faunawet kan worden aangevraagd en verkregen.

1.2 Aanpak *quick scan* Flora- en faunawet

Dit rapport beschrijft de effecten van de ingreep op beschermde en/of bijzondere soorten planten en dieren. In dit rapport wordt ingegaan op de volgende vragen:

- Welke beschermde soorten planten en dieren komen mogelijk of zeker voor in het plangebied en de omgeving ervan?
- Welke effecten op beschermde soorten heeft de ingreep?
- Kunnen de effecten een wezenlijke negatieve invloed op soorten hebben?
- Worden verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet overtreden? Zo ja, welke?
- Moet hiervoor ontheffing worden aangevraagd?
- Zijn er mogelijkheden voor mitigatie (vermindering) en compensatie van schade aan beschermde soorten?

1.3 Verantwoording

Aan de zuidzijde van de A15 worden vier windturbines geplaatst. De effecten van de plaatsing en het gebruik van de turbines op beschermde natuurwaarden zijn in deze studie niet getoetst.

---

¹ Het onderzoek is uitgevoerd in het kader van de Flora- en faunawet. In de Flora- en faunawet worden drie beschermingsregimes onderscheiden. Voor soorten uit Tabel 1 geldt vrijstelling van verbodsbepalingen bij werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. In voorkomende gevallen hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet te worden aangevraagd. Voor soorten van Tabel 2 of 3 geldt geen vrijstelling en kan aanvraag van een ontheffing aan de orde zijn bij overtreding van verbodsbepalingen. In de lopende tekst is per beschermde soort aangegeven in welke categorie deze is opgenomen.

De toetsing is een effectbepaling en -beoordeling op basis van de huidige aanwezigheid van beschermde soorten planten en dieren in het plangebied, de functie van het plangebied en de directe omgeving voor deze soorten en de voorgenomen ingreep. De toetsing is opgesteld op basis van het in 2012 uitgevoerde veldwerk de huidige ter beschikking staande kennis en inschattingen van deskundigen. Tijdens het terreinbezoek in april is zoveel mogelijk concrete informatie verzameld met betrekking tot de aan- of afwezigheid van beschermde soorten (zicht- en geluidswaarnemingen, sporenonderzoek naar de aanwezigheid van pootafdrukken, nesten, holen, uitwerpselen, haren, etc). Op basis van terreinkenmerken en expert judgement is beoordeeld of het terrein geschikt is voor de in de regio voorkomende beschermde soorten.

Aanvullend op het terreinbezoek heeft beperkt bronnenonderzoek plaatsgevonden. Voor een actueel overzicht van beschermde soorten die in de regio voorkomen zijn online beschikbare bronnen geraadpleegd, waaronder de NDFF (telmee.nl, waarneming.nl). Daarnaast is, voor zover nodig, gebruik gemaakt van achtergrond documentatie (zie literatuurlijst).

Effecten van de ontwikkeling van het bedrijventerrein op de langs de Waal gelegen Natura 2000-gebieden zijn in deze rapportage niet getoetst. Op basis van de aard van de ingreep en de afstand tot de beschermde gebieden is de verwachting dat negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen niet optreden.

2 Ingreep en plangebied

2.1 De ingreep

In het plangebied wordt een bedrijventerrein ontwikkeld. Uitgangspunt van de Flora- en faunawet beoordeling is dat het hele gebied opnieuw zal worden ingericht. De in de huidige situatie aanwezige bebouwing, beplanting en infrastructuur wordt verwijderd. De ingreep kan omschreven worden als ingreep in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Gebruik van een door de minister goedgekeurde gedragscode voor de betreffende ingreep is niet aan de orde. Voor het uitvoeren van de ingreep geldt een vrijstelling van soorten in tabel 1 van de Flora- en faunawet (zie bijlage 1).

2.2. Het plangebied

Het plangebied bestaat uit agrarische percelen inclusief woningen en bedrijfsgebouwen ten zuiden van de A15. Tussen verschillende percelen aan de oostzijde van het plangebied en parallel aan de A15 zijn watervoerende sloten aanwezig. De begroeiing bestaat uit graslanden, akkers, aan de zuidoostzijde van het plangebied een boomgaard, erfbeplanting en hoge wilgen aan de randen van de agrarische percelen. De bebouwing in het plangebied bestaat uit woningen, schuren, stallen en bedrijfsgebouwen. In figuur 1 is de begrenzing van het plangebied op een luchtfoto aangegeven. Figuur 2 is een foto van bebouwing aan de Griftdijk.

Figuur 1. Het plangebied aangegeven met rode lijn op een luchtfoto.

Figuur 2. Foto van een woonhuis en schuur aan de Griftdijk.

3 Voorkomen van beschermde soorten planten en dieren

3.1 Methodiek veldonderzoek

Het plangebied is op 13 april 2012 bezocht. De aanwezige bebouwing in het plangebied is extern beoordeeld op de aanwezigheid van geschikte verblijf- en nestplaatsen voor vleermuizen, huismussen, gierzwaluwen, uilen en de steenmarter. Met behulp van een verrekijker zijn de bomen in het plangebied onderzocht op holten en nesten van vogels. De randen van akkers zijn steekproefsgewijs onderzocht op groeiplaatsen van beschermde en bedreigde soorten planten. De watergang in de oostzijde van het plangebied is met een schepnet bemonstert om te onderzoeken welke soorten vissen hierin voorkomen. Om een eerste indruk te krijgen van het belang van het plangebied voor vleermuizen is het veldbezoek gedeeltelijk in de avonduren uitgevoerd. Hierbij is gebruik gemaakt van een bat detector type Pettersson D100.

3.2 Resultaten

Planten

In het plangebied is voor de grote kaardenbol en zwanebloem geschikt biotoop aanwezig. De grote kaardenbol komt voor in vegetaties die niet jaarlijks gemaaid worden. De zwanebloem is een soort van oevers en slootranden. Beide soorten staan in Tabel 1 van de Flora- en faunawet. De grote kaardenbol komt in de directe omgeving algemeen voor (Kwak, 2004), de zwanebloem is in de directe omgeving zeldzaam. Tijdens het veldbezoek zijn beide soorten niet aangetroffen. Omdat de vegetatie in het plangebied niet vlakdekkend is onderzocht kunnen groeiplaatsen gemist zijn. Voor andere soorten beschermde planten is in het plangebied geen geschikt biotoop aanwezig.

Ongewervelden

In de omgeving van het plangebied komen geen populaties beschermde kevers, dagvlinders, libellen en weekdieren voor. Het plangebied is niet van betekenis voor deze groep.

Vissen

Aan de oostzijde van het plangebied en parallel aan de A15 zijn watergangen aanwezig. In deze watergangen komen twee beschermde soorten vissen voor. De kleine modderkruiper (Tabel 2 Flora- en faunawet) en de bittervoorn (Tabel 3 Flora- en faunawet). Beide soorten zijn in 2008 en in 2012 gevangen nabij de locatie waar de watergang de A15 door een duiker passeert. De watergangen zijn voor beide soorten geschikt als voortplantingswater en overwinteringgebied. Aangenomen wordt dat de soorten jaarrond aanwezig zijn. Naast kleine modderkruiper en bittervoorn komen in

de watergang de niet beschermde soorten tien- en driedoornige stekelbaars, zeelt, blankvoorn, baars en snoek voor.

Amfibieën

In het plangebied bestaat geschikt leefgebied voor amfibieën uit de watergangen en oevers hiervan en erven waar kleine waterpartijen zoals vijvers aanwezig zijn. De soorten die in de omgeving voorkomen staan in Tabel 1 van de Flora- en faunawet. Het betreft de soorten gewone pad, bruine kikker, bastaard kikker en kleine watersalamander (Spitzen - van der Sluijs *et al.*, 2007). Strikt beschermde soorten komen in de omgeving niet voor. Omdat het oppervlakte aan geschikt leefgebied in het plangebied beperkt is wordt aangenomen dat populaties amfibieën lokaal in kleine dichtheden voorkomen. De watergangen en vijvers hebben voor de amfibieën de functie als voortplantingswater. De oevers van de waterpartijen worden benut als landbiotoop. Amfibieën zijn jaarrond aanwezig in deze delen van het plangebied.

Reptielen

In de omgeving van het plangebied komen geen populaties reptielen voor (Spitzen - van der Sluijs *et al.*, 2007). Het plangebied heeft geen betekenis voor deze groep.

Grondgebonden zoogdieren

De randen van akkers en graslanden en erven met opgaande beplanting en schuren vormen het leefgebied van verschillende soorten muizen. Waarschijnlijk komen de veldmuis, aardmuis, huisspitsmuis en bosmuis algemeen voor. In de huidige situatie vormt het gebied geschikt jachtbiotoop voor kleine marterachtigen zoals bunzing, hermelijn en wezel. Deze dieren zullen in lage dichtheden voorkomen en het plangebied vooral benutten als jachtbiotoop. Randen van het plangebied waar opgaande vegetatie en schuilplaatsen zoals takkenhopen en hopen aanwezig zijn kunnen worden benut als voortplantingslocatie. Alle soorten tot zover genoemd staan in Tabel 1 van de Flora- en faunawet. Andere soorten uit deze categorie betreffen egel, haas, konijn en mogelijk ree.

In het plangebied kan een soort van de Tabel 2 van de Flora- en faunawet voorkomen, de steenmarter. Het zwaartepunt van de verspreiding van deze soort ligt aan de zuidzijde van de Waal in de bebouwde kom. Ook aan de noordzijde van de stad rondom de kernen Lent en Oosterhout komt de soort diffuus voor. In het plangebied is de aanwezige bebouwing over het algemeen geschikt als verblijfplaats voor de steenmarter. De steenmarter zoekt vooral rustige locaties op zoals schuren en zolders waar weinig mensen komen. Terreinen rondom de bebouwing vormen geschikt jachtgebied waar de steenmarter kan jagen op vogels en kleine zoogdieren. Andere beschermde grondgebonden zoogdieren komen in het plangebied niet voor.

Vleermuizen

In het plangebied zijn tijdens het veldbezoek tussen de afslag Elst en de bebouwing langs de Griftdijk een vijftal jagen gewone dwergvleermuizen waargenomen. Ook op andere locaties in het plangebied zijn enkele voorbijvliegende dieren waargenomen. Andere soorten dan gewone dwergvleermuis zijn niet waargenomen in het

plangebied. Uit de literatuur blijkt dat in de omgeving van het plangebied verschillende andere soorten vleermuizen voorkomen: ruige dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, watervleermuis, gewone grootoorvleermuis (Brandjes *et al.*, 2010). Een groot deel van de bomen in het plangebied inclusief de bosjes aan weerszijden van de afrit Elst zijn geïnspecteerd op holten die geschikt kunnen zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. Enkele grote bomen hebben loszittende schors en diepe groeven die door ruige dwergvleermuis kunnen worden benut als tijdelijke verblijfplaats en als paarverblijf. Holten in bomen die geschikt zijn als kraamverblijf of winterverblijf voor soorten als watervleermuis en rosse vleermuis zijn niet gevonden. De woonhuizen in het plangebied zijn over het algemeen geschikt als verblijfplaats voor gebouwbewonende soorten zoals gewone dwergvleermuis, laatvlieger en gewone grootoorvleermuis. Ruimten in daken onder de dakbedekking en spouwmuren kunnen worden gebruikt als kraam- en winterverblijf. Schuren met enkelsteens muren en een enkele laag dakbedekking zonder aftimmering zijn over het algemeen ongeschikt voor gebouwbewonende soorten vleermuizen. De randen langs de akkers met opgaande vegetatie zoals bomen, struiken en ruigte en de erven met bebouwing en opgaande beplanting kunnen door vleermuizen uit de omgeving worden gebruikt als foerageergebied. De randen van de bosjes aan weerszijden van de afslag Elst zijn voor vleermuizen zeer geschikt als foerageerbiotoop.

Vogels met jaarrond beschermde nestplaats2

Er zijn in de bomen in het plangebied geen horsten van roofvogels gevonden. In de bosjes aan weerszijden van de afrit Elst is een roekenkolonie aanwezig. Hier zijn in 2012 111 bezette nesten geteld. Naast roekennesten bevindt zich in het bosje een territorium en nest van een buizerd. Andere soorten waarvan de nestplaats jaarrond beschermd is en waarvoor in het plangebied geschikte nestplaatsen en leefgebied aanwezig is zijn steenuil, kerkuil, huismus en gierzwaluw. Van deze soorten is alleen de huismus waargenomen in het plangebied. In de beplanting van de erven aan de Griftdijk zijn enkele exemplaren roepend waargenomen. De bebouwing biedt voor de huismus geschikte broedholtes. In de omgeving van het plangebied komen verschillende territoria van de steenuil voor (Jagers op Akkerhuis, 2008). In het plangebied zelf is in de afgelopen tien jaar een territorium vastgesteld aan de Griftdijk. Het is onbekend of dit territorium nog bezet is. Waarnemingen van kerkuilen betreffen alleen verkeersslachtoffers die in de berm van de A15 zijn aangereden (waarnemingen periode 2008 - 2011 G. Hoefsloot). Kerkuilen kunnen een groot jachtterritorium hebben. Onbekend is of er nestplaatsen aanwezig zijn in de schuren in het plangebied. Voor de gierzwaluw is een klein aantal woningen geschikt als nestplaats. De vogels kiezen vaak broedholtes onder dakpannen en achter de houten aftimmering hoog op gebouwen.

---

² Op grond van door het ministerie van LNV verstrekte handreikingen worden nesten van de volgende soorten als jaarrond beschermde nestplaatsen beschouwd: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespandief, zwarte wouw.

Figuur 3. Stationsstraat 25.

Figuur 4. Griftdijk 252.

4 Effecten op beschermde flora en fauna

Soorten Tabel 1 Flora- en faunawet

De ruimtelijke ontwikkelingen in het plangebied kunnen voor de beschermde soorten negatieve effecten veroorzaken. Het bouwrijp maken van graslanden en erven en het dempen van sloten zorgt voor vernietiging van leefgebied en dieren kunnen worden gedood door de werkzaamheden.

In het plangebied komen verschillende soorten van Tabel 1 van de Flora- en faunawet voor. Het betreft verschillende soorten planten, grondgebonden zoogdieren en amfibieën. Voor soorten uit deze beschermingscategorie geldt bij projecten die in het kader van ruimtelijke ontwikkeling vallen een vrijstelling van de verbodsbepalingen 9, 11 en 13 uit de Flora- en faunawet. Voor deze soorten en alle inheemse flora en fauna geldt wel de zorgplicht, artikel 2 van de Flora- en faunawet. De zorgplicht houdt in dat zorgvuldig omgegaan wordt met flora en fauna (zie § 5.2).

Soorten Tabel 2 en 3 Flora- en faunawet

Het plangebied heeft betekenis voor verschillende beschermde soorten van Tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet. Het betreft soorten uit de soortgroepen vissen (kleine modderkruiper, bittervoorn), grondgebonden zoogdieren (steenmarter), vleermuizen (gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en gewone grootoorvleermuis) en vogels (roek, huismus, gierzwaluw, steenuil, kerkuil & buizerd). De functie van het gebied betreft voor deze soorten zowel foerageergebied en voortplantingsgebied.

Leefgebied van de beschermde soorten vissen kleine modderkruiper en bittervoorn wordt door het dempen van de sloten in het plangebied vernietigd. De werkzaamheden kunnen leiden tot het doden van exemplaren. De nestlocaties van roek en buizerd in het bosje ter hoogte van de afrit Elst vallen niet binnen het plangebied. De nestlocaties blijven behouden. De ontwikkeling van het bedrijventerrein betekent wel een afname van geschikt foerageerbiotoop voor roek en buizerd en mogelijk verstoring van de nestlocaties in het broedseizoen.

In tabel 1 is voor de beschermde soorten uit de zwaarste beschermingscategorie aangegeven welke gebouwen als verblijfplaats geschikt zijn. De sloop van de bebouwing kan leiden tot vernietiging van de mogelijk aanwezige beschermde verblijfplaatsen (leefgebied vissen, nestplaatsen vogels, verblijfplaatsen vleermuizen) en het doden van beschermde diersoorten.

Tabel 1. Locaties met bebouwing en geschiktheid daarvan als verblijf- en nestplaats voor beschermde soorten.

Locatie	Steen marter	Vleer muizen*	Huismus	Steenuil	Kerkuil	Gier zwaluw
Stationsstraat 25 en achterliggende woning en loods (zie figuur 3)	+	+	+	-	-	-
Griftdijk naast op/afrit Elst	+	+	+	+	+	-
Griftdijk 252 (figuur 4)	-	-	-	-	-	-
Griftdijk tegen over Windmolenweg (verschillende woonhuizen en bedrijfsgebouwen; figuur 2)	+	+	+	+	+	+
Barenbrug	-	+	+	-	-	-
Stationsstraat 53 (figuur 5)	-	+	+	+	-	-

* gebouwbewonende soorten: gewone dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis

+ = geschikt als verblijf- en nestplaats

- = ongeschikt als verblijf- en nestplaats

Figuur 5. Stationsstraat 53.

5 Conclusies en aanbevelingen

5.1 Conclusies

Het plangebied is van betekenis als leefgebied voor beschermde soorten planten, grondgebonden zoogdieren en amfibieën van Tabel 1 van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten geldt voor de getoetste ingreep een vrijstelling van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet. De zorgplicht is voor deze soorten wel van toepassing (zie § 5.2).

De sloop van de bebouwing en het ontwikkelen van het bedrijventerrein kan leiden tot overtreding van verbodsbepalingen 9 en 11 van de Flora- en faunawet: vernietiging en verstoring van de mogelijk aanwezige beschermde verblijfplaatsen (leefgebied kleine modderkruiper en bittervoorn, nestplaatsen roek, huismus, gierzwaluw, steenuil, kerkuil & buizerd, verblijfplaatsen gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis & steenmarter) en het doden van deze beschermde diersoorten (zie tabel 2).

Om de aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, steenmarter, huismus, gierzwaluw, kerk- en steenuil in de te slopen bebouwing te kunnen vaststellen is aanvullend onderzoek nodig. Zonder dit onderzoek kan geen voldoende betrouwbare uitspraak worden gedaan over de effecten van de ingreep en het overtreden van verbodsbepalingen. Afhankelijk van de uitkomsten van dit onderzoek kan het nodig zijn dat er voor deze soorten ontheffing wordt verkregen en dat er aanvullende mitigerende of compenserende maatregelen worden getroffen. Alleen Griftdijk 252 kan zonder aanvullend onderzoek gesloopt worden. De overig woningen, schuren en loodsen zijn voor verschillende soorten geschikt als verblijf- of nestplaats (zie tabel 1). Mitigerende maatregelen zijn bedoeld om negatieve effecten op beschermde soorten en overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen. In tabel 2 en § 5.2 zijn een deel van de benodigde maatregelen beknopt beschreven. De verblijfplaatsen en foerageergebieden van beschermde soorten die door de ingreep verloren kunnen gaan kunnen door middel van mitigatie worden vervangen. De ingreep zorgt dan niet voor een netto afname aan functionele verblijfplaatsen en foerageergebied van beschermde soorten.

Tabel 2. Negatieve effecten op beschermde soorten uit Tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet.

Beschermde soort	Negatieve effecten	Overtreding verbods-bepaling	Mogelijke mitigatie	Ontheffing nodig
Kleine modderkruiper en bittervoorn	Vernietiging leefgebied indien sloten worden vergraven / gedempt	Ja	Nieuwe sloten en plassen aanleggen, voorkomen dat vissen worden gedood	Ja
Steenmarter*	Vernietiging verblijfplaatsen en foerageergebied	Ja	Geen werkzaamheden in kwetsbare periode	Ja
Vleermuizen*	Vernietiging verblijfplaatsen en foerageergebied	Ja	Vervangende verblijfplaatsen en foerageergebied aanbieden, geen werkzaamheden in kwetsbare periode	Ja
Roek en buizerd	Vernietiging foerageergebied	Ja	Nieuw foerageergebied aanleggen, geen werkzaamheden in kwetsbare periode	Ja
Huismus*, gierzwaluw*, kerkuil* & steenuil*	Vernietiging verblijfplaatsen en foerageergebied	Ja	Nieuwe nestplaatsen creëren, niet werken in broedperiode	Ja

* Aanvullend onderzoek nodig om aantal en locatie verblijfplaatsen vast te stellen

Vleermuizen gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis

5.2 Mitigatie en nader onderzoek

Mitigatie

Vissen: minimaal een jaar voordat watergangen worden gedempt zijn nieuwe watergangen gegraven. Aanwezige vissen en andere fauna worden voor het dempen verplaatst naar de nieuwe watergangen.

Roek en buizerd: er worden in een straal van 100 meter rondom het bosje geen werkzaamheden in het broedseizoen uitgevoerd. Voor de roek worden brede stroken groen rondom het bedrijventerrein beheerd als grazige vegetatie (tweemaal per jaar maaien en afvoeren).

Vogels algemeen: werkzaamheden nabij en in opgaande begroeiing (ruw gras, struiken en bomen) worden buiten het broedseizoen uitgevoerd om te voorkomen dat broedende vogels verstoord worden. Het broedseizoen valt grofweg in de periode maart tot en met juli. Ook buiten deze periode zijn broedgevallen uiteraard beschermd.

Grondgebonden zoogdieren en amfibieën: voordat graafwerkzaamheden plaatsvinden worden potentiële schuilplaatsen voor kleine dieren zoals hout, blad- en takkenhopen, stenen en afval geïnspecteerd op aanwezige dieren. Aangetroffen dieren worden verplaatst naar een locatie buiten het bereik van de werkzaamheden. Vijvers en andere wateren worden buiten de voortplantingsperiode van amfibieën gedempt. De voortplantingsperiode van amfibieën valt grofweg in de periode februari tot en met juli.

Nader onderzoek

Onderzoek naar de betreffende soorten vindt plaats in de periode februari tot en met september.

Om te bepalen hoe groot het oppervlakte aan foerageergebied is dat voor de roeken moet worden ingericht en beheerd om te voorkomen dat de kolonie negatieve effecten ondervindt van de ingreep wordt aanbevolen onderzoek te doen naar de huidige ligging van de foerageergebieden.

6 Literatuur

Brandjes, G.J., F.L.A. Brekelmans, D.J. ten Brink, D. Emond, G. Hoefsloot, J.M. Reitsma, M. van der Valk, R. Lensink & L.S.A. Anema, 2009. Natuuronderzoek doortrekking A15-A12. 2008-2009. Rapport 09-191. Bureau Waardenburg, Culemborg.

Jagers op Akkerhuis, G.A.J.M., 2008. Inventarisatie van compensatiegebied voor de steenuil rond de Waalsprong, gemeente Nijmegen. Wageningen, Alterra, Alterra-rapport 1782.

Kwak, R.G.M., 2004. Inventarisatie van de flora en fauna in 2002 en 2003 'De Waalsprong', gemeente Nijmegen: aanwezigheid van beschermde soorten uit de Flora- en Faunawet en de Vogel- en Habitatrichtlijn en aanwijzingen tot het voorkomen van schade aan populaties en mogelijkheden voor mitigerende en compenserende maatregelen en pro-actief plannen. Wageningen, Alterra, Alterra-rapport 842.

Spitzen - van der Sluijs, A.M., G.W. Willink, R. Creemers, F.G.W.A. Ottburg, R.J. de Boer, P.M.L. Pfaff, de Wild. W.W., D.J. Stronks, R.J.H. Schroder, M.T. de Vos, D.M. Soes, P. Frigge, R.P.J.H. Struijk & R. Zollinger, 2007. Atlas reptielen en amfibieën in Gelderland 1985-2005. stichting RAVON, Nijmegen.

Bijlage 1   Wettelijk kader

Het doel van de Flora- en faunawet is het instandhouden en beschermen van in het wild voorkomende planten- en diersoorten. De Flora- en faunawet kent zowel een zorgplicht als verbodsbepalingen.

De zorgplicht geldt te allen tijde voor alle in het wild levende dieren en planten en hun leefomgeving, voor iedereen en in alle gevallen.

De verbodsbepalingen zijn gebaseerd op het 'nee, tenzij' principe. Dat betekent dat alle schadelijke handelingen ten aanzien van beschermde planten- en diersoorten in principe verboden zijn (zie kader).

Verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet (verkort)	
Artikel 8:	Het plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op een andere manier van de groeiplaats verwijderen van beschermde planten.
Artikel 9:	Het doden, verwonden, vangen of bemachtigen of met het oog daarop opsporen van beschermde dieren.
Artikel 10:	Het opzettelijk verontrusten van beschermde dieren.
Artikel 11:	Het beschadigen, vernielen, uithalen, wegnemen of verstoren van nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfsplaatsen van beschermde dieren.
Artikel 12:	Het zoeken, beschadigen of uit het nest halen van eieren van beschermde dieren.
Artikel 13:	Het vervoeren en onder zich hebben (in verband met verplaatsen) van beschermde planten en dieren.

Artikel 75 bepaalt dat vrijstellingen en ontheffingen van deze verbodsbepalingen kunnen worden verleend. Het toetsingskader hiervoor is vastgelegd in het Vrijstellingenbesluit. Er gelden verschillende regels voor verschillende categorieën werkzaamheden.

Er zijn vier beschermingsregimes corresponderend met vier groepen beschermde soorten (tabellen 1 t/m 3 en vogels).

Tabel 1. De algemene beschermde soorten

Voor deze soorten geldt een vrijstelling voor ruimtelijke ingrepen en bestendig gebruik en beheer. Ontheffing ten behoeve van andere activiteiten kan worden verleend, mits de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is ('lichte toetsing').

Tabel 2. De overige beschermde soorten

Voor deze soorten geldt een vrijstelling voor werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting en van bestendig gebruik en beheer, als op basis van een door de minister van EL&I goedgekeurde gedragscode wordt gewerkt. Anders is ontheffing noodzakelijk, na lichte toetsing.

Tabel 3. De strikt beschermde soorten

Dit zijn de planten- en diersoorten vermeld in Bijlage 1 van het Vrijstellingenbesluit of in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Uit recente jurisprudentie blijkt dat de regels voor de Habitatrichtlijnsoorten nog strikter zijn³

Voor bestendig gebruik en beheer geldt voor de soorten van Bijlage 1 van het Vrijstellingenbesluit een vrijstelling, mits men werkt op basis van een door de minister van EL&I goedgekeurde gedragscode. Voor ruimtelijke ingrepen is altijd een ontheffing op grond van artikel 75 van de Flora- en faunawet noodzakelijk. Deze kan worden verleend na een uitgebreide toetsing (zie onder).

Voor de soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt hetzelfde regime, met één grote beperking. Ontheffing of vrijstelling kan niet worden verleend voor ruimtelijke ingrepen en bestendig beheer en gebruik, tenzij er (tevens) sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang, of in het belang van het milieu, de openbare veiligheid, de volksgezondheid of de bescherming van wilde flora en fauna. Voor deze groep soorten kan overigens geen vrijstellingen worden verleend voor artikel 10 (verontrusting).

Vogels.

Alle inheemse vogels zijn strikt beschermd. Ontheffing of vrijstelling kan alleen worden verkregen op grond van openbare veiligheid, volksgezondheid of bescherming van flora en fauna. De Vogelrichtlijn noemt zelfs 'dwingende redenen van groot openbaar belang' niet als grond⁴.

Dat betekent dat in beginsel alle activiteiten die kunnen leiden tot verstoring of vernietiging van in gebruik zijnde nesten buiten het broedseizoen moeten worden uitgevoerd.

Het ministerie heeft een lijst gemaakt van soorten die hun nest doorgaans het hele jaar door of telkens opnieuw gebruiken. Deze nesten zijn jaarrond beschermd⁵.

---

³ Zie uitspraken van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State, 21 januari 2009 zaaknr. 200802863/1 en 13 mei 2009 nr. 200802624/1), en Rechtbank Arnhem, 27 oktober 2009 zaaknr. AWB 07/1013. Zie tevens de brief van het ministerie van LNV d.d. 26 augustus 2009 onder kenmerk ffw2009.corr.046 en de Uitleg aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet.

⁴ Zie de vorige voetnoot.

⁵ Zie de Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingrepen, ministerie van LNV, augustus 2009.

De uitgebreide toetsing houdt in dat ontheffing alleen kan worden verleend als:

1. Er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
2. Er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is;
3. Er sprake is van een in de wet genoemde reden van openbaar belang;
4. Er zorgvuldig wordt gehandeld.

Zorgvuldig handelen betekent het actief optreden om alle mogelijke schade aan een soort te voorkomen, zodanig dat geen wezenlijke negatieve invloed op de relevante populatie van de soort optreedt.

In veel gevallen kan voorkomen worden dat een ontheffing nodig is, als mitigerende maatregelen er voor zorgen dat de functionele leefomgeving van dieren in tact blijft. Vooral voor soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en vogels is dit cruciaal (omdat er alleen ontheffing kan worden verkregen na zware toetsing).

Bureau Waardenburg bv

Adviseurs voor ecologie & milieu

Postbus 365, 4100 AJ Culemborg

Telefoon 0345-512710, Fax 0345-519849

E-mail info@buwa.nl, www.buwa.nl